

Uskonnontutkijana kriittisen eläintutkimuksen konferenssissa

Terhi Hannola
Helsingin yliopisto

Eurooppalainen kriittisen eläintutkimuksen verkosto (*European Association for Critical Animal Studies*) järjesti toukokuussa 2019 Barcelonassa kolmipäiväisen konferenssin *Rethinking revolution: Nonhuman animals, antispeciesism, and power*. Konferenssi oli järjestyksessään kuudes ja keräsi kokoon yli 200 kriittisen eläintutkimuksen alueella työskentelevää tutkijaa.

Kriittinen eläintutkimus on monitieteinen tutkimusala, joskin erityisesti humanistiset ja yhteiskuntatieteet, kuten filosofia ja sosiologia, olivat konferenssissa huomattavimmin esillä. Edustin konferenssivieraiden joukossa uskonnontutkijana vähemmistöä, vaikken ohjelmasta päätellen ollut sentään ainoa laatuani. Konferenssiesityksiä oli toivottu pitkästä listasta aihealueita, joista yksi oli minulle erityisen sopiva: "animal sanctuary studies".

Ensikertalaisena lähdin konferenssiin avoimella asenteella. Jännitin eniten sitä, miten ensimmäinen konferenssiesitelmäni tulisi sujumaan ja miten tutkimusaiheeseeni suhtauduttaisiin. Minua mietitytti myös se, miten minut otettaisiin vastaan uskontotieteilijä-teologitaustaisena tutkijana, sillä minulla ei ollut ennakkokäsitystä uskonnontutkimuksen roolista osana kriittistä eläintutkimusta. Esitelmääni sain jännittää aina konferenssin viimeisen päivän viimeiseen sessioon asti, jolloin viimein oli minun vuoroni. Sitä ennen ehdin tehdä huomioita aiempien esityksien sisällöistä, esitystavoista ja keskusteluista sessioiden välillä.

Pian konferenssin alettua minulle kävi ilmi, että Barcelonaan oli saapunut vahva suomalaistutustus. Satuain vain olemaan ainoa, joka ei tuntenut muita Suomesta saapuneita noin kymmentä osallistujaa entuudestaan – lukuun ottamatta konferenssin avaavaa keynote-puhujaa ja toista ohjaajaani Elisa Aaltolaa. Suomalaisporukan edustamiin tieteenaloihin lukeutui Aaltolan edustaman filosofian lisäksi ainakin kirjallisuustiede, sosiologia ja oikeustiede.

Kriittinen eläintutkimus ja uskonnontutkimus

Ennen etenemistä konferenssin esitelmiin ja niihin liittyviin pohdintoihin, lienee viisasta avata hieman sitä, mitä kriittinen eläintutkimus oikein on. Kriittisessä eläintutkimuksessa puretaan perinteistä ihmiskeskeistä ajattelua ja kysymyksenasettelua, jossa eläinten rooli on joko jätetty vain vähälle huomiolle tai ohitettu kokonaan. Tästä näkökulmasta tarkastellaan esimerkiksi muiden lajien merkitystä sekä sosiaalisella että yhteiskunnallisella alueella ja ollaan kiinnostuneita ihmisen suhteista muihin lajeihin. Kriittinen eläintutkimus on yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuvaa ja tähtää julkilausutusti eläinten aseman parantamiseen. (Eläimiksi 2018)

Omassa väitöstutkimuksessani paneudun ilmiöön, jonka piirissä suhtaudutaan hyvin kriittisesti eläintuotantoon ja ihmisen dominoivaan asemaan suhteessa muihin lajeihin. Tutkimuskohteitani ovat maatila- ja tuotantoeläinten turvakodeissa (*farm animal sanctuaries*) työskentelevien ihmisten ja niissä asuvien eläinten väliset suhteet sekä niihin ja turvakotien toimintaan ylipäätään liitetyt syvämerkitykset ja henkisyys. Aiheen voidaan nähdä sopivan hyvin kriittisen eläintutkimuksen piiriin, sillä jo kysymyksenasetteluni ja aiheen kuvailu sinänsä tuo esiin kriittisiä äänenpainoja eläinten kohtelusta ja asemasta. Minua kiinnostaa erityisesti arvostiriita, jonka keskellä turvakotien aktiivit elävät. Maatila- ja tuotantoeläinten turvakodeissa oleskellessa keskitytään huolehtimaan eläimistä, joiden kaltaisista valtaosa elää usein merkittävästi lyhyemmän elämän hyvin erilaisissa olosuhteissa. Koko turvakodin arki on rakennettu eläinoikeusliikkeen periaatteiden mukaisesti: turvakodeissa syödään täysin vegaanista ruokaa sellaisessa keittiössä, josta ei muunlaista ihmisille tarkoitettua ravintoa löydä. Arvojännitteisyys ilmenee erityisen konkreettisesti esimerkiksi sellaisen vapaaehtoistyöntekijän elämäntilanteessa, jossa liikutaan aktiivisesti turvakodin ja yhteiskunnan välillä.

Uskonnontutkimuksen puolelta ei Suomessa eikä konferenssiesitelmien perusteella Euroopasakaan ole merkittävää liikehdintää kriittisen eläintutkimuksen alueelle. Toisinkin voisi olla, sillä molempien alojen kannalta kiinnostavia tutkimusaiheita riittää. Uskonnontutkimuksen sekä kriittisen eläintutkimuksen kentillä relevantteja tutkimusalueita voisivat olla esimerkiksi eri eläinten kykyihin tai ominaisuuksiin liitetyt uskomukset, katsomusten tai uskonnon vaikutus eläinsuhteeseen tai vaikkapa erilaisten eläimiin liittyvien eettisten kysymysten käsittely eri uskontoperinteissä. Tai, jos operoi funktionaalisen uskonnon teorioilla kuten allekirjoittanut, voi lähestyä eläinoikeusliikettä uskonnonkaltaisena ilmiönä. Mielestäni uskontotieteellä ja laajemminkin uskonnontutkimuksella voisi olla paljonkin annettavaa kriittiselle eläintutkimukselle: eläinasenteemme kun saattavat perustua uskomuksiin tai myytteihin eri eläinlajeille ominaisista piirteistä, tarpeista ja eläinten kohtelusta eläintuotannossa.¹

Päivä 1: lajihäpeästä ja maidon markkinoinnista Kiinassa

Konferenssissa oli tarjolla paljon enemmän mielenkiintoisia esitelmiä kuin mitä minun oli mahdollista seurata. Voin mainita seuraamistani esitelmistä tämän tekstin yhteydessä valitettavasti vain muutamia.

Filosofi Elisa Aaltola avasi konferenssin esitelmällään ”Emotions as Political and Moral Concepts: The Need for (Radically) New ‘Animal Emotions’”. Aaltola käsitteli esityksessään negatiivisesti koettujen tunteiden, kuten lajihäpeän (*species shame*), merkitystä osana luonto- ja eläinsuhteemme muutosta. Aaltolan mukaan häpeä ei ole ainoastaan ikävä tunne, jota yksi ajallemme tyyppillisistä eetoksista, ”hyväksy itsesi sellaisena kuin olet”, ohjaa välttelemään. Sen sijaan kyky tuntea häpeää voi olla tärkeä ja kasvattava ominaisuus, joka voi ohjata ihmistä tekemään muutoksia ajattelussaan ja toiminnassaan. Kokemus lajihäpeästä voi saada ihmisen tarkastelemaan omaa asennoitumistaan esimerkiksi muihin lajeihin, ja parhaassa tapauksessa muuttamaan sekä ajatteluaan että tapojaan, jotka ovat konkreettisesti kosketuksissa myös muiden lajien hyvinvointiin ja olemassaolon mahdollisuuksiin. Aaltola ei kuitenkaan tarkoita sitä, että ihmisen pitäisi ruoskia itseään kokemansa lajihäpeän takia, vaan toteaa esitelmässään, että “[g]ently we should push ourselves to do better”.

---

¹ Viittaan tässä esimerkiksi lihayhtiöiden mainoskampanjoissa ja usein poliittisessäkin keskustelussa kuultuun nationalistisesti värittyneeseen väitteeseen, jonka perusteella Suomessa tuotanto on vastuullista ja kaikin puolin paremmin hoidettua, kuin muualla. Aiheesta laajemmin ks. Kotilainen 2015, 41-42.

Ensimmäisenä päivänä osallistuin myös työryhmään, jossa tarkasteltiin eläimiä ruuantuotannossa keskittyen erityisesti maitoteollisuuteen ja äyriäisiin. Mielestäni session kiinnostavin esitelmä oli sosiologi ja mediatutkija Tobias Linnén ”’Drinking milk will make you whiter’ Milk colonialism in China”, jossa hän avasi lehmänmaidon asemaa kiinalaisessa kulttuurissa ja maidon kasvavaa markkinointia Kiinassa. Esityksessään Linné kertoi myös vanhoista kiinalaisista uskomuksista koskien maidon edullisia vaikutuksia terveydelle ja ulkonäölle. Tämä kaikki oli melkoisessa ristiriidassa suhteessa Linnén esittämään arvioon, jonka mukaan 80–100 prosenttia kiinalaisista on laktoosi-intolerantikkoja. Minulla oli jo ennestään kiinnostusta Linnén esitelmän aihetta kohtaan, sillä olin käynyt pari vuotta aiemmin katsomassa dokumentin *The Milk System*, jossa myös tarkasteltiin muun muassa pohjoismaisten maitoyhtiöiden alati kasvavaa panostusta Kiinan maitomarkkinoihin.

Konferenssin ensimmäisenä päivänä osallistuin myös taide-workshopiin ”Creative Dissent: Why Art and Imagination are Critical in Dismantling Oppressive Ideologies”, jonka ohjasi taiteilija-aktivisti Paula Meninato. Työpajassa oli tarkoituksena keskustella eläinoikeuskysymyksiin kantaottavasta taiteesta sekä laajemmin eläinoikeustyön strategioista. Workshop oli mielenkiintoinen ja Meninaton teokset vaikuttavia (Meninato 2018). Työpajan aloitus ei tosin sujunut parhaalla mahdollisella tavalla, sillä Meninato toivoi osallistujien olevan aktiivisia keskustelijoita, mutta sanoi samaan hengenvetoon, että puheenvuorot on hyvä pitää lyhyinä ja turhaa jaarittelua syytä välttää. Se ei varsinaisesti kannustanut osallistumaan keskusteluun, vaan sai jotkut kenties jättämään puheenvuoronsa väliin siinä pelossa, etteivät ne välttämättä pysyisi riittävän ytimekkäinä.

Taide-workshopin jälkeen päivä oli loppuillaan ja ehdin ottaa pari hidasta askelta hotellia kohti, mutta kulkuni keskeyttikin eräs toinen konferenssivieras ja kysyi ystävällisesti mukaan oluelle. Haalimme mukaamme satunnaisen joukon muita konferenssivieraita ja painelimme läheiseen kahvila-ravintolaan, josta tiesin löytyvän myös jotain kasvissyöjille sopivaa. Kerrottakoon myös, että kasvissyönti oli perusoletuksena konferenssin tarjoiluissa. Konferenssilounaat, välipalat ja illallinen olivat tarjolla ainoastaan kasvisperäisenä.

Päivä 2: ajatuksia lasiseinäisistä teurastamoista ja konferenssi-illallinen

Konferenssin toisenakin päivänä kiinnostavien työryhmien väliltä oli vaikea valita. Päädyin muiden muassa seuraamaan työryhmän ”Queer animal and slaughterhouse metaphors” esitelmää, joista kaksi jäi erityisen hyvin mieleen. Niistä ensimmäisessä Lundin yliopiston tohtori-koulutettava Marie Leth-Espensen esitti tärkeän, joskin eläinoikeuskeskustelun piirissä melko yllättävänkin kysymyksen: ”If slaughterhouses had glass walls, would anything change? The Politics of Sight and Absent Animals”. Esitelmän otsikossa esitetty kysymys liittyy Paul ja Linda McCartneyn toteamukseen sekä PETA (*People for Ethical Treatment of Animals*) -järjestön graafiseen pienoisdokumenttiin, jonka videolla kertojana toimiva Paul McCartney toistaa kuuluisan lauseen: ”If slaughterhouses had glass walls, everyone would be vegetarian” (PETA 2013, Glass Walls).

Lauseesta on tullut yksi eläinoikeusliikkeen suosikeista ja siihen vedotaan usein eläintuotantoa vastustavissa keskusteluissa. Sen taustalla on oletamus, että kunhan ihmiset saavat tietää totuuden ja näkevät, miten ja missä määrin teurastamoissa tapetaan eläimiä, on kasvissyönti ainoa mahdollinen tie. Useille tapahtuukin niin: moni eläinoikeustoimija jakaa kokemuksen joskus rajustikin ravistelleesta hetkestä, joka on saanut ”silmät avautumaan” tai ”heräämään to-

dellisuuteen” ja johtanut elämäntapamuutokseen. 2000-luvulla sekasyöjästä kasvisyöjäksi ”kääntyneille” on tyypillistä, että näihin heräämisen hetkiin liittyy esimerkiksi eläintiloilla salaa kuvattujen videoiden tai kasvissyönnin puolesta puhuvien dokumenttien katsominen. (Jacobsson 2014, 313-316.)

Informaatio ja keskustelu eläintuotannon ongelmakohdista tavoittavat kuitenkin lukemattomia ihmisiä, joiden kulutustottumuksiin ne eivät vaikuta. Esityksessään Leth-Espensen kyseenalaistikin uskomuksen siitä, että riittävä tieto eläintuotannon todellisesta luonteesta väistämättä muuttaisi jotain, ja sai minutkin kyynisellä tavalla miettelijäksi. Oikeastaan elämme jo tilanteessa, jossa meillä on valtavasti tietoa esimerkiksi eri eläinlajien ominaisuuksista ja kyvyistä ja toisaalta monista eettisistä epäkohdista, joita eläinten tehotuotantoon liittyy – ympäristötaakasta puhumattakaan –, mutta silti lihankulutuksen trendi on ollut viime vuodet globaalisti katsottuna edelleen kasvava (Our World in Data 2017).

Saman session toisessa esityksessä ”Transparency without care: Austria’s first «Slaughterhouse with glass walls» from a care-ethical perspective” Baselin yliopiston tohtorikoulutettava Friederike Zenker näytti kuvia Itävallassa sijaitsevasta Hütthalerin teurastamosta ja sen omistaman lihantuotantoyhtiön sosiaalisen median sisällöstä. Teurastamo, jossa on lasiseinät, osoit-tautuikin vain osittain todeksi. Teurastamorakennukseen toki pääsee käymään ja katselemaan tiloja lasiseinän läpi, mutta vain niitä tiloja, joissa eläimet odottavat vuoroaan. Kiinnostavalla tavalla Hütthalerin sosiaalisiin medioihin tuottamassa kuvamateriaalissa ja eläinten turvakotien julkaisemassa sisällössä oli merkittävää samankaltaisuutta. Molempien tahojen julkaisuissa ihmisen ja eläimen välinen suhde oli esitetty hyvin lämpimänä ja henkilökohtaisena. Tämä ei sinänsä ole poikkeuksellista, sillä suomalaisissakin valtamedioissa nostetaan välillä esiin tilallisia, jotka sanovat tuntevansa jokaisen ruokapöydässä tarjoillun eläimen nimeltä. Lisäksi monet eläintuotannon parissa työskentelevät kertovat hakeutuneensa alalle juuri siksi, että pitävät eläimistä.² Eläinoikeusnäkökulman mukaan eläinrakkaus ja tappaminen eivät millään muotoa sovi yhteen, kun taas toisen näkökulman mukaan eläimistä välittäminen ja toisaalta niiden teurastaminen ovat luonnollinen yhdistelmä.³

Konferenssin toisen päivän päätteeksi järjestettiin konferenssi-illallinen, joka tarjoiltiin pienessä vegaaniravintolassa. Siellä ei turhia hienosteltu vaan istuttiin minne mahduttiin, nautittiin tapaksia ja hörpittiin viiniä. Pääruuaksi tarjottua paellaa joutui odottelemaan mutta se sopi hyvin, sillä uusia tapas-annoksia tuotiin pöytään tasaiseen tahtiin pitkin iltaa. Ruoka oli herkullista ja seura hyväntuulista. Olin tyytyväinen, että osallistuin myös konferenssin rennompaan ohjelmaan, vaikka seuraavana päivänä vuorossa olevaa esitelmääni olikin vaikeaa olla ajattelematta. Päätinkin lähteä illalliselta takaisin hotellille hieman muita aiemmin katsoakseni vielä esitykseni diat kertaalleen läpi.

---

² Esimerkiksi Ylen jutussa (Rytkönen 2019) ”Maatilan emäntä valitsi alan eläinrakkaudesta, samasta syystä ruokapöydästä löytyvällä lihalla on nimi – Pyydän eläimeltä anteeksi, että tapan sen” kerrotaan, että ”Johanna Niskanen ei näe ristiriitaa elämää ohjanneen eläinrakkauden ja lihansyönnin välillä. Päinvastoin.”

³ Esimerkiksi Maailman Kuvalehden jutussa *Lempeä pyöveli* (Flinkkilä 2013) lampuri ja kotiteurastaja Jukka Tobiasson kertoo: ”En tee näitä teurastushommia bisneksen vaan eläinten hyvinvoinnin vuoksi.” Tobiassonista myöhemmin tehdyssä Ylen jutussa (Trötschkes 2019) Tobiasson kertoo: ”Eläimet ovat aina olleet tärkeitä minulle. Niiden kanssa on helpompi olla kuin ihmisten kanssa, sillä eläimet ovat välittömiä.”

Päivä 3: esitelmäpäivä

Olin päättänyt esitelmöidä laatimieni diojen ja joidenkin muistilappujen pohjalta. Pelkäsin valintaani vääräksi, sillä ymmärsin monien kokeneempien tutkijoiden kirjoittavan konferenssi-esitelmänsä alusta loppuun sanastaunaan luettavaksi. Se yllätti minut, sillä ennakkokäsitykseni hyvästä esitelmästä ei sisältänyt suoraan paperista lukemista. Myöhemmin olen oppinut, että konferenssiesitelmän kirjoittaminen kokonaisuudessaan esitelmätilanteessa luettavaksi voikin olla ihan hyvä tapa etenkin konferensseissa, joissa aikaa on vain hyvin rajallisesti ja esityskieli monesti itselle vasta toinen tai kolmas.

Muokkailin esitystäni viimeiseen asti vielä esitelmäpäivän aamuna, kunnes päätin, etten voi tehdä sille enää ihmeitä jäljellä olevassa muutamassa tunnissa. Niinpä suuntasin konferenssi-paikalle yhtä sessiota ennen omaani ollakseni ajoissa. Konferenssipaikalla minun oli vaikea keskittyä seuraamiini esitelmiin, sillä sydän tykytti jännityksen takia yhä tihenevään tahtiin ja mieli kävi läpi tulevan esityksen erilaisia vaiheita sekä kaikkia mahdollisia virheitä, joita sen aikana saattaisin tehdä. En kuitenkaan perunut esiintymistäni tai lähtenyt karkuun, vaan menin työryhmähuoneeseen odottamaan omaa vuoroani.

Esitykseni oli sijoitettu viimeiseen mahdolliseen ajankohtaan, joten ennustin, ettei paikalle enää saapuisi montakaan kuuntelijaa. Oletukseni osoittautui vääräksi, sillä tyhjiä tuoleja ei seminaarihuoneeseen juuri jäänyt. Tämä tuskin johtui sessiomme erityisestä houkuttelevuudesta, vaan varmaankin siitä, että viimeisenä konferenssiohjelmassa sessiomme jälkeen oli luovassa vielä eläinoikeusaktivisti ja kirjailija Aph Kon esitys ”Beyond Anti-Speciesism: Afro-Zoological Resistance” Skypen välityksellä. Ko oli minulle entuudestaan täysin tuntematon toimija, mutta monelle konferenssikävijälle selvästi yksi konferenssin odotetuimmista puhujista ellei jopa koko konferenssin kohokohta. Hänen puheestaan jäi mieleeni ainakin herättelevä huomio siitä, kuinka valkoinen eläinoikeusliikkeen julkisuuskuva on. Ko onkin tehnyt työtä nimenomaan nostaakseen esiin mustia eläinoikeustoimijoita.

Esitelmäni nimi oli ”Reforming celebration rituals in farm animal sanctuaries”. Idean esitelmän aiheesta olin saanut kirjoittaessani abstraktia joulun 2018 alla, kun joulukinkun hankinta alkoi taas monessa suomalaisessa kodissa olla ajankohtaista. Minusta oli kiinnostavaa, kuinka yksi tutkimukseni maatalo- ja tuotantoeläinten turvakodeista, somerolainen Eläinsuojelukeskus Tuulispää, on kehitellyt vaihtoehtoisen joulunaikaan kuuluvan rituaalin joulukinkku-keskeisen juhlapöydän kattamisen sijaan. Possujen jouluateriaalla maan tasossa olevat pöydät katetaan sioille, jotka saavat syödä juhla-ateriansa ihmisten niitä katsellessa ja ihastellessa. Samalla tapaa useassa yhdysvaltalaisessa turvakodissa käännetään kiitospäivän aterian perinteinen asetelma pääläelleen: juhla-aterian päähenkilöitä ovatkin elävät kalkkunat, jotka saavat juhlan kunniaksi herkutella mieliruokiaan niille katetuista pienistä pöydistä. Sen jälkeen ihmiset nauttivat keskenään vegaanisen kiitospäivän aterian.

Koitin esitelmässäni alustavasti hahmotella sitä, mitä näiden rituaalien analyysistä voi mahdollisesti saada irti niin turvakotien henkilökunnan kokemusten kuin eläinoikeusaktiivisuuden näkökulmasta. Kerroin tutkimuksellisesta kotikentästäni, uskontotieteestä, ja sen sopivuudesta yhteen aihevalintani kanssa: hahmottelin sitä, miten eläinoikeusaktiivismia tai joitain sen piirteitä voisi kutsua sekulaarin henkisyyden (*spirituality*) alueelle asettuvaksi ilmiöksi. Lyhyesti ilmaistuna perusteluni näkemykselleni oli se, että monelle eläinoikeusaktivistille eläinoikeusajattelu

on elämää hyvin kokonaisvaltaisesti ohjaava ideologia, johon usein liittyy esimerkiksi moraaliseen yhteisöön kuuluminen, elämäntapasitoumuksia, kokemuksia kääntymisestä ja tunne kanssakulkijuuudesta tai yhteenkuuluvuudesta muiden lajien kanssa.

Lähes täydelle salille puhuminen tuntuikin yllättävän luontevalta – olkoonkin, että tällä kertaa puhuin ensimmäistä kertaa omasta tutkimussuunnitelmastani vieraalla kielellä. Aiempi ope- tus- ja muu esiintymiskokemukseni tuntui kuitenkin tuovan esiin varmuutta, jonka olemassa- oloa en ollut muistanut. Lisäksi sain voimaa puheenjohtajana toimineen Vasile Stanescon (Mer- cer Universityn apulaisprofessori) rohkaisevista ja hymyilevistä nyökkäyksistä esitykseni ai- kana. Hänen kannustuksensa sai minut ajattelemaan, että taidankin puhua ihan riittävän asian- tuntevasti, ja jaksoin jatkaa itsevarmana aina esityksen loppuun asti muutamista sanasekoi- luista välittämättä. Myös muu yleisö ainakin vaikutti kiinnostuneelta.

Olin odottanut joutuvani jonkinlaiselle tulilinjalle esityksen jälkeen ja perustelevaan esitel- mäni aiheen perusteitaan myöten. Ennakko-oletukseni taitaa kertoa enemmän minusta kuin yleisöstäni, sillä yllätyksekseni (ja hieman myös harmikseni) suoraan minulle ei esitetty yhtä- kään kysymystä. Ellei sitä yhtä kysymystä lasketa, joka oli tavallaan osoitettu sekä minulle että jälkeeni esiintyneelle Seth Josephsonille, sillä meidän molempien aiheet käsittelivät omilla ta- voillaan rituaaleja eläinoikeusaktivismissa. En enää muista kysymystä, mutta hän kuitenkin vastasi siihen natiivienglannillaan niin suvereenisti, ettei minun tarvinnut muuta kuin nyöky- tellä vieressä. Session jälkeen pari henkilöä tuli kuitenkin henkilökohtaisesti kiittämään ja an- tamaan joitakin kirjavinkkejä sekä jakamaan ajatuksiaan mahdollisista jatkotutkimusaiheista. Kysyttiinpä minultakin joitain vinkkejä lisälukemiseksi. Jälkikäteen sain vielä LinkedInin kautta viestin eräältä esitystäni kuunnelleelta konferenssiosallistujalta: “... although [your topic] is not directly connected with my research topic, personally I found it very interesting, because I be- lieve that there is spirituality in all beings.”

Päivä 4: konferenssin jälkeen

Minulla oli vielä mahdollisuus viettää yksi päivä Barcelonassa konferenssin päättymisen jäl- keen. Lähinnä käveleskelin ympäriinsä ja nautiskelin muutamien kahviloiden antimista. Kau- pungilla päämäärättömästi kuljeskellessani tein myös monia havaintoja kaupungin eläimis- töstä. Barcelonassa koirat kävelevät ihmistensä kanssa ilman hihnoja. Puutarhoissa lenteli ja uiskenteli monia erilaisia lintuja sorsista papukaijoihin. Erään kirkon sisäpihalla asusteli joukko erään legendan mukaan Barcelonaa suojelevia hanhia. Hanhet olivat ihastuttavia, mutta eipä niiden olot olleet kummoiset varsinkaan suhteessa siihen, että niillä oli koko Barcelonan suojeleminen vastuullaan. Joka tapauksessa, päivä oli täydellinen palautumistarkoitukseen. Monen sosiaalista aktiivisuutta vaatineen konferenssipäivän jälkeen sain olla hiljaa itsekseni ja jäsenellä ajatuksiani.

Konferenssin sisältö oli erittäin mielenkiintoinen ja konferenssiin osallistuminen erittäin opet- tavaista – olihan se minun ensimmäiseni. Lisäksi se oli erityinen siksi, että sain kokemuksen niin sanotusti omieni parissa olemisesta: miten monia kriittisen eläintutkimuksen kollegoita minulla onkaan maailmalla, ja tietysti myös Suomessa! Sain huomata, kuinka yhteinen teema voi parhaimmillaan luontevasti yhdistää tutkijoita yli tieteenalarajojen. Toisaalta olisi vielä hie- nompaa, jos meitä uskonnontutkijoita olisi useampia mukana kriittisen eläintutkimuksen ken- tällä. Silloin olisi mahdollista reflektoida kriittisen eläintutkimuksen ja uskonnontutkimuksen risteymiä useampien aivojen voimin, sekä tuottaa kriittisen eläintutkimuksen kentälle jotain

sellaista, mitä muilla tutkimuksen alueilla ei kenties tulla ajatelleeksi. Joka tapauksessa osallistunut varmasti seuraaviinkin eurooppalaisen kriittisen eläintutkimuksen verkoston konferenssiin, toivottavasti aiempaa asiantuntevampana ja kokeneempana.

Lähteet ja kirjallisuus

Eläimiksi

2018 Verkosto. <http://www.elaimiksi.fi/verkosto/>. Vierailtu 18.10.2019.

Flinkkilä, Janne

2013 Lempeä Pyöveli. *Maailman Kuvalehti*. <https://www.maailmankuvalehti.fi/2013/11/pitkat/lempea-pyoveli>. Viitattu 11.11.2019.

Jacobsson, Kerstin

2014 Elementary Forms of Religious Life in Animal Rights Activism. *Culture Unbound: Journal of Current Cultural Research*, 6(2): 305-326.
<https://doi.org/10.3384/cu.2000.1525.146305>

Kotilainen, Noora

2015 Puhdasta, suomalaista, nationalistista lihaa. – Elisa Aaltola & Sami Keto (toim.), *Eläimet yhteiskunnassa*, 37–56. Helsinki: Into Kustannus Oy.

Meninato, Paula

2018 Animal Ethics. <https://www.paulameninato.com/animal-ethics.html>. Viitattu 18.10.2019.

Our World in Data

2017 Meat and Dairy Production. <https://ourworldindata.org/meat-production>. Viitattu 11.11.2019.

PETA

2013 *Glass Walls*. <https://www.youtube.com/watch?v=ql8xkSYvwJs>. Viitattu 18.10.2019.

Rytkönen, Anne-Pauliina

2019 Maatilan emäntä valitsi alan eläinrakkaudesta, samasta syystä ruokapöydästä löytyvällä lihalla on nimi – ”Pyydän eläimeltä anteeksi, että tapan sen”. *Yle*. https://yle.fi/uutiset/3-10931431?fbclid=IwAR0VkJANAPNuNwvOc0jefmKsxUjuQRW0IYIMFNMY_NdyhfwoPAq-cqrGtyF84. Viitattu 18.10.2019.

Trötschkes, Rita

2019 Lampuri, kiertävä kotiteurastaja ja maisemahoidon asiantuntija Jukka Tobiasson: ”Olen melko aito saaristolainen, vaikka olen asunut saaristossa vasta puoli elämäni”. *Yle*. <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/10/26/lampuri-kiertava-kotiteurastaja-ja-maisemahoidon-asiantuntija-jukka-tobiasson?ref=ohj-articles>. Viitattu 11.11.2019.